

STORTINGET

Innst. 427 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:134 S (2020–2021)

**Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om
Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Nicholas Wilkinson, Karin Andersen og Freddy
André Øvstegård om et styrket og gratis krisesen-
tertilbud for voldsutsatte**

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen senest innen fremleggelsen av statsbudsjettet for 2022 foreslå 80 pst. statlig finansiering av krisesentertilbudet gjennom øremerkede midler.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre § 2 i krisesenterloven for å innføre krav om tilstrekkelig nærhet til nærmeste krisesentertilbud, slik at geografisk dekning er i tråd med at krisesentertilbudet skal være et lavterskeltilbud, og regulere dette nærmere i forskrift.
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre § 2 i krisesenterloven for å innføre krav om heldøgnsbemanning.
4. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre en generell forskriftshjemmel i krisesenterloven og forskriftsfeste en kvalitetsnorm for å regulere nærmere
 - a. gjennomføring av kravet til fysisk adskilthet
 - b. krav til kompetanse, herunder barnefaglig kompetanse

- c. at lengden på oppholdet ved krisesentrene må tilpasses den tiden det tar å gi den voldsutsatte støtte og nødvendig hjelp til reetablering
 - d. innholdet i oppfølgingen i reetableringsfasen.
5. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av krisesentertilbudet til menn og komme tilbake til Stortinget på egnet vis.
 6. Stortinget ber regjeringen særlig se til at krisesentertilbudet til den samiske urbefolkningen bedres, og orientere Stortinget på egnet vis.
 7. Stortinget ber regjeringen sørge for at krisesentrene ikke kan kreve egenandel for tjenesten. Det skal ikke være et unntak for eventuelle utgifter til mat til kostpris.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Trond Giske, Kari Henriksen og Anette Trettebergstuen, fra Høyre, Marianne Haukland, lederen Kristin Ørmen Johnsen og Tage Pettersen, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati og Silje Hjemdal, fra Senterpartiet, Åslaug Sem-Jacobsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Freddy André Øvstegård, og fra Kristelig Folkeparti, Jorunn Gleditsch Lossius, merker seg at intensjonen i representantforslaget er det samme som krisesenterlovens formålsparagraf, nemlig å gi et godt og helhetlig tilbud til kvinner, menn og barn som er utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner.

Komiteen er enig i at vold og trusler om vold i nære relasjoner er et samfunnsproblem som påvirker dem som er utsatt for det i stor grad, og at det derfor er viktig for den enkelte og for samfunnet at krisesentertilbudet er godt nok for dem som trenger det.

Komiteen merker seg statsråd Kjell Ingolf Ropstads uttalelse til representantforslaget, datert 13. april 2021, samt høringsinnspillene som har kommet i komiteens høringsrunde.

Komiteen merker seg regjeringens pågående arbeid for å bedre kvaliteten på krisesentertilbudet og at det er varslet utredning av eventuelle lovendringer og tiltak. Det vises også til at arbeidet med lovendringene har blitt forsinket på grunn av koronapandemien.

Komiteen viser til at mye av forskjellene i krisesentertilbudet skyldes forskjeller i behovet i ulike deler av landet. Med et kommunalt organisert tilbud som skal dekke ulike behov ulike steder i landet, gir det seg selv at tilbudet ideelt sett bør skreddersys til behovet. Samtidig gir en slik organisering en risiko for at enkeltmennesker med et behov som er lite kjent i noen kommuner, kan risikere å få et annet eller dårligere tilbud enn de kunne fått i en annen kommune. Det er også en risiko for at det i noen området oppstår et press på tjenestene, som følge av at for mange enkeltmennesker har behov for hjelp.

Komiteen merker seg at alle enkeltforslagene kan og bør vurderes i det arbeidet som regjeringen nå gjennomfører.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, er opptatt av at voldsutsatte må sikres trygghet og få den hjelpen de trenger. Flertallet viser til at overføringen av ansvaret for krisesentrene til kommunen skal evalueres, og at det skal vurderes hvilke tiltak som sikrer et godt krisesentertilbud. Flertallet er opptatt av kvaliteten i krisesentertilbudet og at sentrene er et sentralt hjelpetilbud til kvinner, menn og barn som blir utsatt for vold i nære relasjoner.

Flertallet viser til Prop. 1 S (2020–2021), hvor det varsles at regjeringen vil utrede lovendringer og vurdere tiltak for å øke kvaliteten på tilbudet ved krisesentrene. Dette arbeidet bygger på et oppdatert kunnskapsgrunnlag: rapporten «Kommunenes krisesentertilbud – en kunnskapsoversikt», som er utarbeidet på oppdrag fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), og en vurdering fra Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig av måten krisesentrene håndterer personopplysninger på, utarbeidet på oppdrag fra departementet.

Komiteen er enig i prinsippet om at utgifter til mat ikke skal hindre voldsutsatte i å oppsøke krisesenter.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gå gjennom lov om kommunale krisesentertilbud og legge opp til at det ikke tas egenandel for mat fra den enkelte.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet merker seg at regjeringen nå har igangsatt det disse medlemmer etterlyste i Dokument 8:168 S (2018–2019), en samlet gjennomgang av krisesentervirksomheten. Det er ti år siden overføringen til kommunene og det er derfor på høy tid med en slik gjennomgang.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet registrerer de opplysningene som er fremkommet i rapporten «Kommunenes krisesentertilbud – en kunnskapsoversikt», og registrerer at den peker på flere utfordringer. Et godt krisesentertilbud handler ikke bare om beskyttelse fra den aktuelle krisen og volden, det handler også om et helhetlig tjenestetilbud som inkluderer nødvendig helsehjelp, ivaretagelse av barn og god, forebyggende traumebehandling. I tillegg må kommunene ha tilgang til alternativt bosted for dem som flykter fra vold og overgrep.

Disse medlemmer peker på behovet for lavterskeltilbud som er lett tilgjengelige for å få råd og veiledning og informasjon om kommunenes tilbud på området. At tiltakene er tilpasset kjønn, omsorgsansvar den enkelte måtte ha for barn, og etniske og norske minoriteter, er viktig å få plass. Disse medlemmer slår fast at tilbudet skal være gratis, uten egenandel, og at et likeverdig tilbud skal gis over hele landet, slik at ikke bosted avgjør hvilken kvalitet det er på tilbudet.

Disse medlemmer viser til den varslede gjennomgangen av behov for lovendringer og forventer at gjennomgangen tar opp i seg disse forholdene og ikke avgrenses til kun å gjelde det enkelte tilbudet på det enkelte krisesenter. Gjennomgangen må være helhetlig og inkludere hele tiltakskjeden i forvaltningen internt i kommunene og mellom forskjellige etater og forvaltningsnivåer. Også boligspørsmålet må adresseres.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vi fremheve nødvendigheten av at Krisesentersekretariatet styrkes. De har en vesentlig oppgave med å koordinere, samle utfordringer og være en sentral aktør som kan være en sterk politisk stemme opp mot sentrale myndigheter og KS. Det er nødvendig når selve strukturen er så desentralisert som den er.

Disse medlemmer viser til at vold mot kvinner og vold i nære relasjoner er et omfattende og strukturelt samfunnsproblem. Fra 1992 til 2017 har over 100 000 personer oppholdt seg på et av landets krisesentre, og

det anslås at volden koster det norske samfunn 4,5–6 mrd. kroner årlig. Om lag 1 av 20 barn og unge vokser opp under forhold preget av vold (barnemishandling) (FHI 2019). Kvinner blir i større grad enn menn utsatt for grov vold, omfattende kontroll, trusler, seksuell vold og partnerdrap. I tillegg til de personlige konsekvensene dette innebærer for den enkelte kvinne og hennes nærmeste familie, handler vold mot kvinner om manglende likestilling, om maktujevnhet mellom kvinner og menn og om alvorlig begrensning av kvinners frihet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at kommunene har ansvar for å sørge for et krisesentertilbud, og anerkjenner at ideelle aktører er viktige samarbeidspartnere for mange kommuner. Flertallet mener spørsmålet om offentlig eller ideell drift er et spørsmål det bør tas stilling til lokalt, og at den statlige politikken ikke må favorisere en av driftsformene. Flertallet understreker i denne sammenheng betydningen av å sikre kommunene verktøy til å velge foretrukken driftsform og av å ha et system for merverdiavgiftskompensasjon som likebehandler offentlig og privat drift av krisesentre.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at krisesenterlova ble vedtatt i 2009. Kommunene har siden 2011 hatt hele ansvaret for å finansiere krisesentertilbudet gjennom kommunenes rammetilskudd. Tidligere finansierte staten 80 pst. Dette medlem viser til at erfaringene fra omleggingen av finansieringsmodell ikke er gode. De økonomiske rammene for de ulike krisesentrene kan variere fra 1,4 mill. kroner til nærmere 23 mill. kroner. Budsjettvariasjonen skyldes delvis at krisesentrene dekker geografiske områder med ulikt antall innbyggere, men variasjonene i inntekter til drift gjør også at krisesentrene har ulik standard, ulikt tjenestetilbud og ulike personalressurser, ifølge evalueringen av omleggingen. Dette medlem viser til at norske myndigheter etter Istanbul-konvensjonen art. 23 skal sørge for en bedring av krisesentrenes økonomiske rammer. For at krisesentrene skal kunne gi et likeverdig tilbud til alle brukere, må de sikres forutsigbar finansiering og like betingelser. Krisesentrene skal ikke være avhengige av stort nok handlingsrom i kommuneøkonomien for å drifte tilbudet til en så sårbar gruppe. Derfor er det på tide å lære av erfaringene og gjeninnføre 80 pst. statlig øremerket finansiering av krisesentrene.

Dette medlem mener det er avgjørende at krisesentertilbudet er et lavterskeltilbud som når som helst står klart til å ta imot voldsofre. Likevel viser en gjennomgang fra Krisesentersekretariatet at seks krisesentre ikke var døgnbemannet i 2018. Fem av disse var tidligere bemannet med bakvakt, og ett var uten bemanning.

I et brev fra Barne- og likestillingsdepartementet til Krisesentersekretariatet datert 9. september 2015, med tittelen «Døgnbemannet krisesenter. Presisering fra departementet» skriver departementet: «Loven stiller ikke direkte krav til et døgnbemannet krisesentertilbud.» Derfor er det behov for å tydeliggjøre i loven § 2 et krav om døgnbemanning, slik at ingen møter stengte dører når de oppsøker et krisesenter.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser videre til at nærhet er en viktig forutsetning for at krisesenteret skal være et lavterskeltilbud. Likevel finnes det eksempler på gode krisesentre som dekker et større geografisk område, for eksempel Krisesenter i Sogn og Fjordane. Loven må sikre god følgetjeneste for å sikre at krisesentrene er et reelt lavterskeltilbud.

Disse medlemmer viser til at dagens lov kun gir hjemmel for at departementet kan gi forskrift om «krav til kompetanse hos dei tilsette og krav til fysisk sikring av lokale». Disse medlemmer mener derfor at loven bør endres, og at det bør innføres en generell forskriftshjemmel slik at innhold og kvalitet i krisesentertilbudet kan reguleres nærmere.

Disse medlemmer viser til at forslaget om å evaluere krisesentertilbudet til menn også støttes av Likestilling- og diskrimineringsombudet (LDO). LDO anbefaler at en slik gjennomgang bør utrede alternative modeller for krisetilbud til menn, basert på erfaringer. I den anledning er det særlig behov for mer kunnskap om innvandrergrutters utsatthet. Det samme gjelder også for andre grupper brukere med etnisk minoritetsbakgrunn, LHBT-personer og personer med nedsatt funksjonsevne.

Disse medlemmer viser til at samer opplever mer overgrep og vold enn majoritetsbefolkningen. Nå har også fire forskjellige komiteer i FN-systemet anbefalt Norge å gjøre en bedre jobb i slike saker. Derfor mener dette medlem at regjeringen har et særlig ansvar for å bedre samenes krisesentertilbud.

Disse medlemmer viser til at det kan være vanskelig å be om hjelp, og at det derfor er det viktig å fjerne hindringer som bl.a. pris. Krisesentre skal være gratis, men i dagens regelverk er det en mulighet for kommuner å bruke et unntak for utgifter til mat til kostpris. Forskjellige krisesentre og kommuner har forskjellige regler om egenandel for tjenesten. Alle slike hindre bidrar til å minske tilgjengeligheten. Ikke alle kvinner med dårlig økonomi vet om denne muligheten, og det har skjedd at kvinner ikke har fått den hjelpen de trengte, på grunn av det. For at krisesentrene skal være tilgjengelige for alle som trenger denne hjelpen, må egenandelen fjernes.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av krisesentertilbudet til menn og komme tilbake til Stortinget på egnet vis.»

«Stortinget ber regjeringen særlig se til at krisesentertilbudet til den samiske urbefolkningen bedres, og orientere Stortinget på egnet vis.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at krisesentrene ikke kan kreve egenandel for tjenesten. Det skal ikke være et unntak for eventuelle utgifter til mat til kostpris.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen senest innen fremleggelsen av statsbudsjettet for 2022 foreslå 80 pst. statlig finansiering av krisesentertilbudet gjennom øremerkede midler.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre § 2 i krisesenterloven for å innføre krav om tilstrekkelig nærhet til nærmeste krisesentertilbud, slik at geografisk dekning er i tråd med at krisesentertilbudet skal være et lavterskeltilbud, og regulere dette nærmere i forskrift.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre § 2 i krisesenterloven for å innføre krav om heldøgnsbemanning.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre en generell forskriftshjemmel i krisesenterloven og forskriftsfeste en kvalitetsnorm for å regulere nærmere

- a. gjennomføring av kravet til fysisk adskilthet
- b. krav til kompetanse, herunder barnefaglig kompetanse
- c. at lengden på oppholdet ved krisesentrene må tilpasses den tiden det tar å gi den voldsutsatte støtte og nødvendig hjelp til reetablering
- d. innholdet i oppfølgingen i reetableringsfasen.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av krisesentertilbudet til menn og komme tilbake til Stortinget på egnet vis.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen særlig se til at krisesentertilbudet til den samiske urbefolkningen bedres, og orientere Stortinget på egnet vis.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sørge for at krisesentrene ikke kan kreve egenandel for tjenesten. Det skal ikke være et unntak for eventuelle utgifter til mat til kostpris.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen senest innen fremleggelsen av statsbudsjettet for 2022 foreslå 80 pst. statlig finansiering av krisesentertilbudet gjennom øremerkede midler.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre § 2 i krisesenterloven for å innføre krav om tilstrekkelig nærhet til nærmeste krisesentertilbud, slik at geografisk dekning er i tråd med at krisesentertilbudet skal være et lavterskeltilbud, og regulere dette nærmere i forskrift.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre § 2 i krisesenterloven for å innføre krav om heldøgnsbemanning.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre en generell forskriftshjemmel i krisesenterloven og forskriftsfeste en kvalitetsnorm for å regulere nærmere

- a. gjennomføring av kravet til fysisk adskilthet
- b. krav til kompetanse, herunder barnefaglig kompetanse
- c. at lengden på oppholdet ved krisesentrene må tilpasses den tiden det tar å gi den voldsutsatte støtte og nødvendig hjelp til reetablering
- d. innholdet i oppfølgingen i reetableringsfasen.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Ko m i t e e n har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen gå gjennom lov om kommunale krisesentertilbud og legge opp til at det ikke tas egenandel for mat fra den enkelte.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 11. mai 2021

Kristin Ørmen Johnsen

leder

Silje Hjemdal

ordfører

**DET KONGELIGE BARNE-
OG FAMILIEDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget

Familie- og kulturkomiteen

0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/1168-

13. april 2021

Dokument 8:134 S (2020-2021) Representantforslag om et styrket og gratis krisesentertilbud for voldsutsatte

Jeg viser til Familie- og kulturkomiteens brev av 10. mars 2021, hvor komiteen ber om min vurdering av forslagene fra stortingsrepresentantene Nicholas Wilkinson, Karin Andersen og Freddy André Øvstegård om et styrket og gratis krisesentertilbud for voldsutsatte.

Regjeringen er opptatt av at voldsutsatte må sikres trygghet og få den hjelpen de trenger. Det følger av Granvolden-plattformen at regjeringen vil evaluere overføringen av ansvaret for krisesentrene til kommunene og vurdere tiltak som sikrer et godt krisesentertilbud. Jeg er opptatt av kvalitet i krisesentertilbudet. Krisesentre er et sentralt hjelpetilbud til kvinner, menn og barn utsatt for vold i nære relasjoner.

I Prop. 1 S (2020-2021) varsles det at regjeringen vil utrede lovendringer og vurdere tiltak for å øke kvaliteten på tilbudet ved krisesentrene. Arbeidet bygger på et oppdatert kunnskapsgrunnlag: rapporten *Kommunenes krisesentertilbud – en kunnskapsoversikt* utarbeidet på oppdrag fra Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), og en vurdering fra Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig av måten krisesentrene håndterer personopplysninger på, utarbeidet etter oppdrag fra departementet. Arbeidet med lovendringene har vært forsinket på grunn av covid-19-pandemien, men er nå tatt opp igjen.

Jeg viser også til mine vurderinger av forslagene som ble fremmet av stortingsrepresentantene Freddy André Øvstegård, Karin Andersen, Marian Hussein og Sheida Sangtarash om et styrket krisesentertilbud til voldsutsatte (Dok 8:168 (2018-2019)).

Nedenfor kommenterer jeg nærmere de enkelte forslagene.

Stortinget ber regjeringen senest innen fremleggelsen av statsbudsjettet for 2022, foreslå 80 pst. statlig finansiering av krisesentertilbudet gjennom øremerkede midler.

Daværende regjering valgte i 2010 å gi kommunene ansvaret for krisesentertilbudet. Utgangspunktet var at kommunene er nærmest til å finne det best tilpassede tilbudet for brukerne. Fra å være tilskuddsbasert, ble finansieringen av krisesentertilbudet en del av kommunenes rammetilskudd. Dette gir kommunene anledning til å organisere tilbudet slik de selv mener er best ut fra de lokale forholdene.

Rapporten *Kommunenes krisesentertilbud – en kunnskapsoversikt* viser at om lag halvparten av krisesentrene sier at de har tilstrekkelige ressurser til å lede og drifte krisesenteret, og ytterligere en fjerdedel har "i noen grad" tilstrekkelige ressurser. Dessverre er det også en del sentre som sier at de ikke har tilstrekkelig bemanning eller kapasitet. Der har statsforvalteren en viktig rolle med å føre tilsyn for å sikre at kommunene oppfyller sine plikter etter loven.

Jeg mener at det var et godt grep å overføre ansvaret for krisesentertilbudet til kommunene, og det er ikke noe som tyder på det er behov for å videre vurdere en endring av ansvaret. Tilbudet til voldsutsatte bør ha nærhet til brukerne, og være organisert på samme nivå som andre tjenester som voldsutsatte kan trenge - for eksempel de kommunale helse- og omsorgstjenestene og sosialtjenesten. Det følger av dette at finansieringen av krisesentertilbudet fortsatt bør ligge i kommunerammen.

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre § 2 i krisesenterloven for å innføre krav om tilstrekkelig nærhet til nærmeste krisesentertilbud, slik at geografisk dekning er i tråd med at krisesentertilbudet skal være et lavterskeltilbud og regulere dette nærmere i forskrift.

Norge er et langstrakt land, med spredt befolkning, og jeg er enig i at det er en utfordring at utsatte i enkelte kommuner har lang reisevei. Krisesenterstatistikken viser at de fleste krisesentertilbudene betjener flere kommuner og dekker store geografiske områder. Reiseavstanden til det enkelte krisesentertilbud varierer fra 15 km til 350 km. Bufdirs krisesenterstatistikk viser at for de fleste sentrene (32), er lengste reiseavstand fra 15 til 150 km. 12 sentre oppgir lengre reiseavstand enn dette (over 150 km).

Rapporten *Kommunenes krisesentertilbud – en kunnskapsoversikt* viser at kvaliteten i tilbudet ved de minste sentrene ofte er dårligere enn ved større sentre. Små tilbud har sjeldnere spesialisert kompetanse enn større tilbud. Dette gjelder særlig kompetanse om æresrelatert vold/tvangsekteskap, menneskehandel, og vold i nære relasjoner blant personer med minoritetsbakgrunn. Videre påpeker rapporten at de små krisesentrene ofte har mindre systematisk oppfølging av barn. Å etablere mange små sentre med få ansatte vil derfor ikke nødvendigvis gi et godt tilbud til utsatte. En god faglig oppfølging under oppholdet på krisesenter er avgjørende for at utsatte skal klare å reetablere seg og leve et liv uten vold.

Det har ikke blitt utredet om forskriftsfesting er riktig virkemiddel for å sikre bedre geografisk spredning. Jeg deler representantens bekymring for de lange avstandene til krisesenter, men jeg mener at det er uheldig å beslutte forskriftsfesting uten at det foreligger en grundig utredning av problemstillingen samt vurdering av ulike løsninger.

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre § 2 i krisesenterloven for å innføre krav om heldøgnsbemanning.

Jeg viser til departementets vurdering av samme forslag som ble fremmet i Dok 8:168 (2018-2019). I forarbeidene til krisesenterloven presiserte departementet at brukerne skal kunne motta støtte, veiledning og oppfølging. Kriesesentrene skal også være til for personer som har behov for fysisk sikkerhet i en akutt og midlertidig fase. Departementet påpeker deretter at akutt behov for et sikkert botilbud kan oppstå når som helst på døgnet. Forarbeidene fastslår også at det er opp til kommunene å vurdere hvordan tilbudet skal utvikles, men at krisesentertilbudet skal organiseres på en hensiktsmessig måte, basert på de behovene de voldsutsatte har.

Departementets tidligere tolkning av loven og forarbeidene, er at kommunene skal kunne organisere bemanningen slik de finner det hensiktsmessig og forsvarlig, innenfor kravet til et heldøgns tilbud. Departementet har anbefalt at kriesesentrene er døgnbemannet når det er beboere tilstede, både av hensyn til sikkerhet og for å sikre et godt og helhetlig tilbud til personer i en svært sårbar situasjon. Dersom det, i perioder, ikke er beboere i krisesenteret, bør kommunen selv kunne vurdere om bakvaktordninger er tilstrekkelig.

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre en generell forskriftshjemmel i krisesenterloven og forskriftsfeste en kvalitetsnorm for å regulere nærmere:

- a. gjennomføring av kravet til fysisk adskilthet
- b. krav til kompetanse, herunder barnefaglig kompetanse
- c. at lengden på oppholdet ved kriesesentrene må tilpasses den tiden det tar å gi den voldsutsatte støtte og nødvendig hjelp til reetablering
- d. innholdet i oppfølgingen i reetableringsfasen.

Jeg viser til omtale innledningsvis om lovarbeid om krisesentertilbudet. Departementet vil vurdere behov for endringer i loven, herunder behovet for forskriftshjemler.

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av krisesentertilbudet til menn og komme tilbake til Stortinget på egnet vis.

Det foreligger allerede en god del kunnskap om krisesentertilbudet til menn. NOVA¹s evaluering av kommunenes implementering av krisesenterloven som ble publisert i 2014¹ påpekte at krisesentertilbudet til menn gradvis har blitt bedre. Rapporten viser samtidig at tilbudet til mannlige beboere er dårligere hva gjelder fysisk standard og innhold, enn tilbudet til kvinner. Evalueringen tydet på at sentrene med samlokaliserte tilbud i større grad greier å gi et likeverdig tilbud til menn og kvinner enn sentre som har atskilte tilbud.

Rapporten *Kommunenes krisesentertilbud – en kunnskapsoversikt* fra 2019 bekrefter dette i stor grad og konkluderer med at tilbudet til voldsutsatte menn, og særlig menn med barn, ikke er fullt ut likeverdig med tilbudet til kvinner. Det framkommer en bekymring for om menn

¹ Kriesentertilbudet i kommunene. Evaluering av kommunenes implementering av krisesenterloven. Bakketeig, Elisiv, Stang, Elisabeth Gording, Madsen, Christian, Smette, Ingrid, Stefansen, Kari. NOVA 2014

får det tilbudet de burde få, at de ikke får del i fellesskapet i krisesenterets fellesarealer og at særlig barna som kommer med en mannlig omsorgsperson ikke får god nok oppfølging. Det er også utfordringer med det å skulle gi et tilbud til menn og kvinner separat.

Nordlandsforskning/ KUN anbefaler en nærmere vurdering av om hvorvidt kravet til fysisk adskilte tilbud hever terskelen urimelig mye for at menn skal få et likeverdig tilbud.

Regjeringen planlegger ingen ny evaluering av krisesentertilbudet til menn, men departementet vil vurdere tiltak for å styrke kvaliteten på tilbudet til menn, og særlig til menn som har med seg barn, i forbindelse med lovarbeidet om krisesentertilbudet.

Stortinget ber regjeringen særlig se til at krisesentertilbudet til den samiske urbefolkningen bedres og orientere Stortinget på egnet vis.

I perioden 2016-2019 ble det bevilget 3 millioner kroner årlig til Bufdir for å gjennomføre et pilotprosjekt med mål om å styrke tilbudet til sårbare grupper. Innenfor disse rammene inngikk direktoratet i 2019 et samarbeid med Alta krisesenter for å utvikle et tilrettelagt tilbud til den samiske befolkningen. Bufdir tildelte også midler til et forprosjekt ledet av Karasjok kommune for å styrke krise- og incestsenteret tilbudet i Indre Finnmark, og tilrettelegge tilbudet til den samiske befolkningen.

Fra 2020 kan krisesentrene søke om utviklingsmidler for å styrke tilbudet til særlig utsatte grupper og til utvikling/tilrettelegging av krisesentertilbudet til den samiske befolkningen.

I statsbudsjettet for 2021 er det bevilget 10 mill. kroner til å videreutvikle Regionalt samisk kompetansesenter/ Regionála Sámi Gelboguovddás (RESAK/RESAG) til et nasjonalt samisk kompetansesenter for familievernet, barnevernet og krisesentertilbudet.

Videre koordinerer Justis- og beredskapsdepartementet arbeidet med en ny handlingsplan mot vold i nære relasjoner med en egen del om vold og overgrep i samiske områder.

Utfordringer med krisesentertilbudet for den samiske befolkningen vil bli drøftet i handlingsplanen. Departementet vil også vurdere tiltak for styrke krisesentertilbudet til den samiske befolkningen i forbindelse med lovarbeidet om krisesentertilbudet.

Stortinget ber regjeringen sørge for at krisesentrene ikke kan kreve egenandel for tjenesten. Det skal ikke være et unntak for eventuelle utgifter til mat til kostpris.

Personer som opplever vold i nære relasjoner skal få god hjelp og oppfølging. Det er fastsatt i loven at krisesentertilbudet skal være gratis. I forarbeidene til loven fremgår det at det ikke skal kreves egenandel, med unntak av eventuelle utgifter til mat til kostpris.

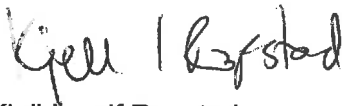
Det er på bakgrunn av en konkret sak blitt stilt spørsmål om krisesentrenes praksis når det gjelder egenandel. Bufdir har, i samarbeidet med statsforvalterembetene, innhentet informasjon om praksis og omfang når det gjelder egenandel til mat. Bufdir har fått opplysninger fra 43 av landets 45 krisesentre.

Informasjonsinnhenting viser at det er ulik praksis for hvordan krisesentrene organiserer mat og måltider. De fleste sentrene legger opp til at beboer kjøper og lager mat selv, mens senteret står for fellesmiddag f.eks. i helger, ved høytider, bursdager e.l. Sentrene presiserer

at de har et matlager for ankomst og akutte situasjoner. Sentrene understreker at alle skal få mat dekket av sentrene til det økonomiske er på plass, og de bistår beboerne med kontakt og søknad til NAV om midler til livsopphold dersom beboer ikke har egne midler. Et fåtall krisesenter rapporterer en praksis der de dekker mat slik at beboerne ikke har noen matutgifter under oppholdet. To krisesentre har oppgitt at de opererer med en egenandel for matutgifter. På det ene krisesenteret lager beboerne mat selv med varer kjøpt inn av senteret, mens på det andre er det ansatt en kokk som lager lunsj og middag.

Krisesentrene skal være et lavterskeltilbud til alle voldutsatte som trenger det. Mangel på kontroll over, og styring av egen økonomi er ofte en del av voldsbildet. I følge krisesenterstatistikken hadde 24 prosent av beboerne på krisesenter vært utsatt for økonomisk vold i 2019. Det er alvorlig hvis personer med behov for hjelp ikke benytter seg av tilbudet fordi de frykter at de ikke kan betale egenandelen for mat. Opplysningene innhentet av Bufdir tilsier at dette er en svært sjelden situasjon. Departementet vil likevel se nærmere på bruken av egenandel i forbindelse med lovarbeidet om krisesentertilbudet, fordi det er avgjørende at ikke økonomi hindrer voldsutsatte i å oppsøke krisesentre.

Med hilsen

Kjell Ingolf Ropstad

